

Pléaráca Chonamara 1991 - 2011

le Donncha Ó hÉallaithe

*Meán Fómhair 1991
reachtáilleadh Pléaráca
Chonamara don chéad uair. Bhí
Donncha Ó hÉallaithe ar an
gcéad choiste eagraithe agus ina
eagarthóir ar an iris Pléaráca
'91. San alt seo caitheann sé
súil siar ar an gcéad fhéile a
eagraíodh agus breathnaíonn sé
ar na aidhmeanna a bhí ag an
gcéad fhéile maidir le caomhnú
na Gaeilge sa Ghaeltacht.*

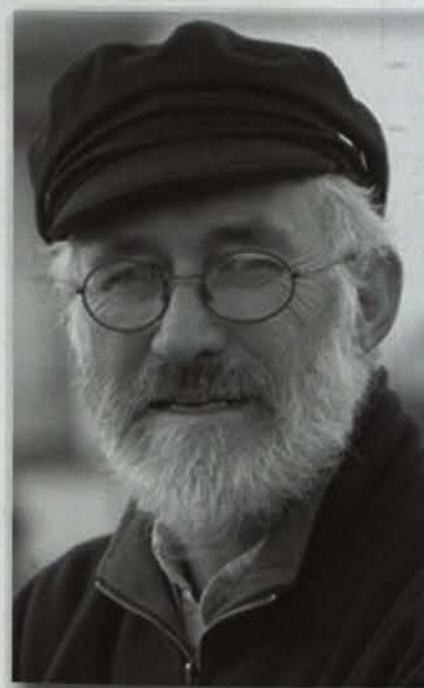
Murach Breandán Ó hEithir, an t-údar iomráiteach ó Inis Mór, ní bheadh Pléaráca Chonamara ann. Chuir sé olc orainn agus b'é an t-olc sin a thug le chéile muid. Bhí fearg agus alltacht orainn leis an méid a bhí scríofa ag Breandán faoin nGaelacht sa tuarascáil a chuir sé i dtoll a chéile do Bhord na Gaeilge ar 'Staid Láithreach na Gaeilge'. Níor foilsíodh an tuarascáil ag an am, ní nach ionadh, ach sceitheadh é le Raidió na Gaeltachta, thart ar 6 mhí tar éis bhás a údair. Bhí a thuarascáil éadóchasach, searbh agus maslach. Thug sé le fios nach raibh mórán bróid ag muintir Chonamara as an dteanga áitiúil a bhí á labhairt sa gceantar leis na cianta.

An mheitheal a bhí taobh thiar den stáisiún bradach teilifíse a chur ar an aer i Ros Muc, shíleamar go mba cheart rud éicint a dhéanamh chun a thaispeáint nach raibh an ceart ag Ó hEithir faoin nGaelacht. Tugadh cruinniú le chéile in Áras Mháirtín Uí Chadhain sa

gCeathrú Rua, le ionadaithe i láthair ó chuid mhaith de na coistí pobail a bhí gníomhach ag an am agus iarrachtaí móra ar bun acu, leis an nGaeilge a choinneál beo beathaíoch i measc an phobail.

An bun smaoineamh a bhí ag an ngrúpa a thug an cruinniú le chéile ná go mba cheart "Socraid na Gaeilge" a eagrú ó Chárna go Bearna: socraid spraoiúil meidhreach magúil a bhí i gceist againn lena léiriú do phobal mór na hÉireann nach raibh an scéal leath chomh dona is a bhí ráite ag Ó hEithir ina thuarascáil. Paráid a bheadh sa socraid a thosnódh i gCárna agus ar an mbealach aniar bheadh iarsmaí de chultúr na Gaeltachta á gcur sa gcónra. I gCárna, mar shampla, caisíod de chuid Joe Heanue; Ros Muc leabhar le Sean Phádraig Ó Conaire; Leitir Móir halmadóir as ghleoiteog; i gCasla céad sceideal Raidió na Gaeltachta; ar an gCeathrú Rua an fhoirm dole; ar an gCnoc glaic fód móra; sa Spidéal leabhar de chuid an Chadhnaigh agus sna Forbacha tuarascáil bhliantúil Údarás na Gaeltachta. Bhí Pádraig Breathnach, bainisteoir Macnas sásta gníomhú mar adhlacóir, gléasadh suas dá réir agus usáid a bhaint as an hearse a bhíodh aige ag an am.

Ag an gcruinniú cuireadh an smaoineamh os comhair na n-ionadaithe óna eagraíochtaí pobail a bhí i láthair. Dúirt Pádraig Ó Cosgordha ó Chárna go mb'fhearr féile a eagrú, le

Donncha Ó hÉallaithe

cultúr na Gaeltachta a cheiliúradh, mar go mb'fhéidir go mbainfí míthuiscint as socraid. B'shin a socraíodh: féile deireadh seachtaine a eagrú le ceiliúradh a dhéanamh ar Chonamara Theas lena thaispeáint don saol mór go raibh brí agus beocht agus fuinneamh i gcultúr na Gaeltachta i gcónaí. Theastaigh ainm a chur ar an bhféile. Colm Ó Cinnseala, a bhí ann ó Choiste na bhForbacha a tháinig aníos leis an t-ainm "Pléaráca Chonamara". Ba mhaith é mar ainm.

Shíleamar i dtosach go mb'fhearr an fhéile a eagrú sa gCeathrú Rua, ach nuair nár tháinig aon duine ón gCeathrú Rua ag an gcruinniú ag a raibh an clár le leagan amach, socraíodh é a eagrú i gCamus. Bhí neart áiseanna sa gCeathrú

Rua ach ní raibh aon tacaíocht ón bpobal ann. Ní raibh mórán áiseanna i gCamus ach bhí spiorad, fuinneamh agus misneach ag na daoine a bhí ar an gCoiste Pobail agus bhí neart daoine sa phobal a bhí sásta oibriú go deonach.

Cuireadh marquee in airde ar an bpáirc in aice an halla, eagraíodh ceadúnas óil don halla, agus lár mí Mheán Fómhair 1991, bhí deireadh seachtaine den scoth i gCamus, ar a bhfuil daoine ag caint ó shin. Bhí De Danann againn, Máirtín O Connor, An Máimín Cajun Band agus chuir Macnas na Fir Bolg ar fáil don paráid ar an Domhnach.

As an deireadh seachtaine sin d'eascair go leor. Níl anseo thíos ach cuid de na torthaí maithe a bhí ar an deireadh seachtaine sin:

- Cuireadh Scéim Ealaíona Phléaráca ar bun le airgead ón Combat Poverty Agency i dtosach agus ina dhiaidh sin le airgead ón gClár Forbartha Pobail. B'é an scéim sin a chuir ar súile do Údarás na Gaeltachta go raibh Ealaíon Pobail tábhachtach.

- Mar go raibh comórtas damhsa ar an Sean Nós lárnach don bhféile ón tús, cothaíodh stíl damhsa Chonamara i measc daoine óga. Is ag Féile an Phléaráca a tháinig Joe Ó Neachtain (An Spidéal); Róisín Ní Mhainnín (Ros Muc); Pádraig agus Gearóid Devaney chun cinn mar damhsóirí den scoth. Chomh maith is a d'éirigh leis an gcomórtas damhsa ar an Sean Nós sa gCistin ar an gCeathrú Rua, ba chúis le Oireachtas na Gaeilge

céim mhór chun cinn a thógáil agus aitheantas a thabhairt don damhsa ar an sean nós ag an Oireachtas chuile bhliain. Tá an damhsa ar an sean nós ag scaipeadh mar a bheadh galar tógalach ar fud na tíre agus ar fud an domhain anois. Is beag nach raibh sé ar an dé deiridh i 1991, nuair a eagraíodh an chéad comórtas i gciumhne ar Mháirtín Beag Ó Gríofa sa gCistin, a bhuíochas sin do Mháirtín Jaimis Ó Flaithearta, a d'iarr ar mhuintir Uí Sheagha an corn a chur suas agus a d'iarr ar dhamhsóirí ar a aithne cur isteach ar an gcomórtas.

- Nuair a thosaigh Pléaráca Chonamara 20 bliain ó shin, bhí drámaíocht na Gaeilge ar an dé deiridh i gConamara. Ceann de na rudaí a rinne Pléaráca ná Joe Steve Ó Neachtain a chur i mbun pinn ag scríobh geamaireachtaí ar nós 'Cóilín Phádraig Shéamais' agus 'Peigín is an Scorach' agus 'Púca Dubh na Tuláí'. Líonadh hallaí ar fud Conamara leis na geamaireachtaí céanna. Chabhraigh na geamaireachtaí sin le borradh a chur sa drámaíocht ina athuair i gConamara. Thug sé an misneach do chumainn drámaíochta tabhairt faoi arís, nuair a b'fhacthas dóibh go bhféadfaí hallaí a líonadh le drama. Chomh maith le sin is ag glacadh páirt i ngeamaireachtaí an Phléaráca a thosaigh go leor de na aisteoirí is cumasaí ó Chonamara, atá le feiceáil ar na scáileáin, daoine ar nós Darach Ó Dubháin, Pól Ó Gríofa agus Linda Bhreathnach.

D'éirigh chomh maith leis an gcéad Phléaráca gur deineadh féile bhliantúil dhó. I gceantar an Chnoic, a eagraíodh Pléaráca

Chonamara 2010 agus cosúil leis an gcéad Phléaráca ní raibh aon chinnteacht ann go mbeadh aon airgead ar fáil lena eagrú ón státchiste ach bhí daoine sásta tabhairt faoi agus bhí deireadh seachtaine ar dóigh againn, mar a deirtear i nGaoth Dobhair, idir scannáin taobh amuigh ar bhinn Tí Mholly go ithe muc amuigh faoin aer, le neart ceoil is craic ina lár.

Ag Pléaráca Chonamara 2010, chroch sé mo chroí agus thug sé dóchas dom a fheiceáil go bhfuil glún nua tagaithe chun cinn, ag a bhfuil samhlaíocht, misneach is féinmhuinín chun tabhairt faoi rudaí a eagrú go maith. Cé nach raibh an cuid is mó acu ach sa bhunscoil, nuair a foilsíodh tuarascáil Uí Eithir agus nuair a eagraíodh an chéad Phléaráca i 1991, tá an dúshlán céanna rompu i gcónaí maidir le cultúr saibhir na Gaeltachta a cheiliúradh agus a choinneál os comhair súile an phobail mar chuid luachmhar de oidhreacht bheo Chonamara Theas.

Is faoi mhuintir Chill Chiaráin atá sé an tóirse a choinneál lasta i mbliana. Tá féile den scoth eagraithe, lena thaispeáint don saol mór go bhfuil cultúr na Gaeltachta beo beathaíoch i gcónaí agus go dtuigtear a luach. Bíodh muid buíoch do Bhreandán Ó hEithir. Murach a thuarascáil ní bheadh Pléaráca Chonamara ann.

